
Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 232
Podseria: polonistyka/nauczycielka
Podseria: uczelnie katolickie/KUL w Lublinie
Podseria: paragraf 22

Maria Kunowska-Porębna

Polecana/Omawiana książka:

Wspomnienia Marii Kunowskiej-Porębnej. Wydał, opracował, wstępem i przypisami opatrzył Ryszard Skrzyniarz, KUL, Episteme, Lublin 2018.

Bohaterką odcinka jest Pani Maria Kunowska-Porębna, której specjalnością była polonistyka, a czasami pisywała także o czasopismach prawosławnych.

Nasza seria dobiega końca (250 odcinków) – robione są pewne bilanse oraz porządkowane są podserie; zatem do podserii ‘polonistyka’ można zaliczyć odcinki: 14, 37, 55-56, 64, 76-77, 86, 102, 134, 136, 143, 151, 153 oraz 201, czyli 16/250 co oznacza iż ponad 6% postaci stanowią Panie związane z tą dziedziną wiedzy, ale można doliczyć jeszcze poetki i pisarki – odc. 95-97.

Omawiana książka ma 243 strony, miękkie okładki, jest sklejana. Zawiera na końcu wkładkę zdjęciową m.in. zdjęcia rodzinne, Lublin oraz Uniwersytet. Prawa autorskie ma także Katedra Biografistyki Pedagogicznej KUL. Generalnie publikacja jest niezwykle starannie wydana, ma szerokie marginesy, Wykaz skrótów, Streszczenie – po polsku i po angielsku oraz bibliografię. Jest podzielona na rozdziały (ponumerowane) oraz podrozdziały, które mają tytuły.

Dość często nasze Bohaterki są nieznane w Polsce, skoro Pani Maria ma książkę o sobie to zapewne jest znana w Lublinie oraz na KUL. Urodziła się w 1937 roku, ma zatem ponad 80 lat temu. Natomiast

redaktorem książki jest pan prof. Ryszard Skrzyniarz¹. Na początku mamy Wspomnienia Pani Profesor – o rodzinie, o ojcu, o uniwersytecie, o środowisku znajomych itd. Drugim bohaterem jest Jej ojciec, a dalszymi rodzina oraz KUL. Stefan **Kunowski** był także profesorem KUL².

Generalnie KUL, czyli Katolicki Uniwersytet Lubelski, był uczelnią prywatną, częściowo utrzymywał się z dobrowolnych wpłat tysięcy katolików z Polski oraz z wielu ośrodków Polonii. Był więc jakoś tam niezależny, nie rozwijano ekonomii politycznej socjalizmu, a raczej ją analizowano. Wykładał tam Św. Jan Paweł II, jako docent, nie doczekawszy się profesury – wyjechał na konklawe i wybrano go papieżem, zatem nie wrócił już do pracy w Lublinie, gdzie dojeżdżał z Krakowa.

Zatem nasza Heroina miała wspaniałego ojca oraz niezależne myślowo środowisko naukowe. Podrozdział „Maria Kunowska-Porębna – biografia” rozpoczyna się na stronie 11. Urodziła się 4 sierpnia 1937r. jako Maria Klara, córka Stefana i Heleny (z d. Szulakiewicz). Ukończyła VIII Liceum Sióstr Urszulanek w Lublinie w 1955 roku. Pracowała ochotniczo (społecznie) w PCK – tj. Polskim Czerwonym Krzyżu, ukończyła kursy sanitarne. Działała w Kole Polonistycznym – zatem polonistka była Jej pasją od lat młodszych. Ukończyła studia w 1960r. – wtedy były tylko studia jednolite magisterskie. Studia dwustopniowe – to praktyka obecna, w Unii Europejskiej. Pracę magisterską napisała pod kierunkiem prof. Ireny Sławińskiej (odc. nr 55 naszej serii) – tytuł: „Rekwizyt teatralny w dramatach Wyspiańskiego”.

Wpisano trochę – dla żartu – typ podserii ‘paragraf 22’, gdzie eseista umieszcza sylwetki – kogo chce. Tym razem mamy do czynienia z naukowczynią amatorem, co jest absolutnie unikalne. Mam nadzieję iż

¹ <https://pracownik.kul.pl/ryszard.skrzyniarz>; strona na portalu KUL.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ryszard_Skrzyniarz; z Wikipedii.

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Stefan_Kunowski; o profesorze.

Po obronie Twierdzy Modlin trafił do niemieckiego obozu koncentracyjnego Soldau (KL). Jednak wypuszczony; potem był zaangażowany w tajne nauczanie w czasie II wojny światowej.

nikt się nie obrazi, nie o to chodzi, a eseista chce podkreślić iż nie pracowała na stanowisku naukowym, ani badawczym, a pisała dziesiątki artykułów naukowych, ściśle związanych z Jej pracą zawodową, a robiła to z wielką pasją, odnosząc się do tematów unikalnych – niszowych.

Życiorys nietypowy dla naszej serii – bo jak podano na stronie 12 – rozpoczęła kurs doktorancki na seminarium teatrologicznym prowadzonym przez prof. Sławińską, ale doktoratu nie napisała.

Wyszła za mąż, urodziła 2 córeczki, brała urlopy wychowawcze, pracowała w Pracowni Bibliograficzno-Edytorskiej Komisji Badań nad Literaturą Katolicką Towarzystwa Naukowego KUL.

Pracowała naukowo – jest autorką ok. 100 publikacji – niektóre wyklikano poprzez ‘scholar.google.com’ (podano poniżej).

Przykładowa praca:

KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria. *Bibliografia zawartości Kultury*³: 1936-1939. Wydawnictwo KUL, 2008.

Przy czym nie chodzi tu o KULTURĘ Paryską, bo tę zaczęto wydawać w 1947r., pierwsze numery w Rzymie. Jej analizy dotyczyły gazety, która ukazywała się w Poznaniu od 1936 roku – do wybuchu II wojny światowej.

Warto kliknąć na zdigitalizowane numery tej GAZETY – Wielkop. Bibliot. Cyfr.
<https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/112942/edition/124695>

³ <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/112886?language=pl>; info o czasopiśmie.

Zatem z pasją wykonywała swój zawód, a **bycie naukowczynią (powtórzmy) było Jej hobby**. Strona 13 (książki) – informacja iż należała do ZNP, czyli związku zawodowego nauczycieli. Zatem prowadziła też jakieś wykłady, lekcje – nie wyjaśniono.

Okres studiów opisała w rozdziale II: Wspomnienia o polonistyce KUL. Rozpoczęło 40 studentów, było okresowo nawet 44, ale ukończyło tylko 12. Wspomina Panią dr Marię Kossowską, która uczyła języka **staro-cerkiewno-słowiańskiego** – zapewne stąd potem możliwość i pasja (chęć) czytania oraz analizy pism prawosławnych.

ROZNIKI HUMANISTYCZNE
Tom XXXIV, zeszyt 7 – 1986

MARIA KUNOWSKA-PORĘBNA

CHEŁMSKIE CZASOPISMA PRAWOSŁAWNE PRZEŁOMU XIX I XX w.

Na przełomie XIX i XX w. w Chełmie ukazywały się cztery pisma prawosławne: jeden rocznik ("Chołmskij Narodnyj Kalendar"), jeden dwutygodnik ("Chołmskaja Narodnaja Żyźń") z dodatkiem dla ludu ("Chołmskij Narodnyj Listok") oraz dwa tygodniki ludowe ("Bratskaja Biesieda" i "Chołmskaja Rus"). Wszystkie te pisma wydawało Chełmskoje Prawosławnoje Swiato Bogorodickoje Bratstwo. W rozważaniach swoich skupiam się wyłącznie na samych pismach.

"Chołmskij Narodnyj Kalendar" 1885-1915, wznowiony w latach 1923-1927, początkowo był wydawany w Kijowie (1885-1890), potem w Petersburgu (1891-1892), a następnie w Warszawie (1893-1894). Od r. 1895 stale był publikowany w Chełmie. Nakład kalendarza wynosił 10-16 tys. egzemplarzy. W latach 1885-1915 był on wydawany w języku rosyjskim, a po I wojnie światowej – po ukraińsku.

Cytat z czasopisma, z Jej artykułem – czytała po ukraińsku, rosyjsku???

Opisała warunki studiów, podała nazwiska koleżanek, kolegów oraz wykładowców – np. językoznawstwo ogólne – prof. Marian Nagnajewicz⁴, historia literatury staropolskiej – Juliusz Nowak-Dłużewski⁵, literatura powszechna – Janina Pliszczyńska⁶ itd. itd. plus Jej promotorka prof. Irena Sławińska. Generalnie dziś nieznani naukowcy, ale wybitni profesorowie, wybitne osobowości.

..... Dziś zadania domowe z języka polskiego uczniom pisze sztuczna inteligencja – słyszałem o takim przypadku.

Znajomość języków obcych – choć wiele się o tym mówi – jest niewątpliwie szersza niż w czasach socjalizmu, ale według eseisty ciągle za mała. Dobre sygnały płyną z ostatnich matur – język angielski jest zdawany na wysokie oceny (w 97%), zatem nadchodzi nowe pokolenie, co z tego jeśli generalnie „coś” jednak wielu uczniom brakuje.

Jak to na polonistyce – czytali setki lektur – **czytali**; bo nie było Internetu, mediów elektronicznych – Lalka, Trylogia, Zmory (Zegadłowicza), Pan Balcer w Brazylii itd. Lista koleżanek i kolegów – str.161-163.

Rozdział III: „Praca po studiach” zaczyna się na stronie 169, gdzie dodaje iż pracowała także przy opracowaniu Encyklopedii Katolickiej.

Ciekawa postać, jest wiele do doczytania.

Książka jest gorąco polecana.

⁴ https://www.wikiwand.com/pl/Marian_Nagnajewicz; o profesorze.

⁵ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Nowak-Dluzewski-Juliusz;3948623.html>; krótkie hasło w encyklopedii; https://archiwum.pan.pl/images/zasob/Inwentarze/III_-_202_Juliusz_Nowak_-_Dluzewski.pdf; info dostępne on-line – m.in. życiorys.

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Janina_Niemirska-Pliszczy%C5%84ska; o wybitnej Pani Profesor; doktorat pod kierunkiem prof. Gustawa Przychockiego (1928 r.).

LINKI I PUBLIKACJE

- a. SKRZYNIARZ, Ryszard. Rodzina Marii Kunowskiej-Porębniej jako środowisko wychowawcze. *Biografistyka Pedagogiczna*, 2019, 4.1: 357-371.
- b. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria. Chełmskie czasopisma prawosławne przełomu XIX i XX w. *Roczniki Humanistyczne*, 1986, 34.7: 99-108.
- c. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria: Św. Ambroży w literaturze, kulcie i zwyczajach polskich. *Vox Patrum*, 1998, 34: 273-300.
- d. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria: Unia i unicy w świetle „Chołmsko-Warszawskiego Jeparchialnego Wiestnika”. *Roczniki Humanistyczne*, 1993, 41.7: 99-115.
- e. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria: Pomoc Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego dla młodzieży akademickiej, w: Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, red. S. Kunowski i in., Lublin, 1969, 321-323.
- f. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria: Na tropach Świętego Józefa: zestawienie piśmiennictwa z okresu XVII-XX wieku, Tadeusz Fitych, Legnica 2001. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 2003, 79: 469-472.
- g. KUNOWSKA-PORĘBNA, Maria. Badania Polonijne Tadeusza Dworeckiego SVD. *Studia Polonijne*, 20: 131-136.

O KUL w Lublinie

- h. BENDER, Ryszard. Historia na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL (1918-1968). *Roczniki Humanistyczne*, 1970, 18.2: 141-159.
- i. JĘCZEŃ, Jarosław, et al. Praca socjalna w Instytucie Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej KUL. Historia, paradygmat, innowacje. *Roczniki Teologiczne*, 2014, 61.01: 5-25.
- j. DYDUCH, Jan. Ks. Antoni Dębiński, Prawo w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Historia i współczesność, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1999, stron 155. 2000.
- k. SZCZUR, Piotr. Jubileusz 50-lecia Instytutu Historii Kościoła i Patrologii KUL (Lublin, KUL, 27 V 2014). *Vox Patrum*, 2014, 61: 687-688.
- l. JAROSZYŃSKI, Piotr, et al. KUL w czasach PRL-u – kartka z historii. *Człowiek w Kulturze*, 2009, 21: 99-112.

MONOGRAFIE O KUL

MIECZYŚLAW RYBA⁷: Katolicki Uniwersytet Lubelski. Korzenie, początki, źródła tożsamości. Wydawnictwo Von Borowiecki, Warszawa-Radzymin, 2020.

MIECZYŚLAW RYBA: The idea of Catholic University in the reborn Poland, Wydawnictwo Von Borowiecki, Warszawa-Radzymin, 2018.

⁷ <https://pracownik.kul.pl/mieczyslaw.ryba>; o profesorze z KUL.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

CERKWIE z zasobów NAC

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Eseista: Stan Zawiślak

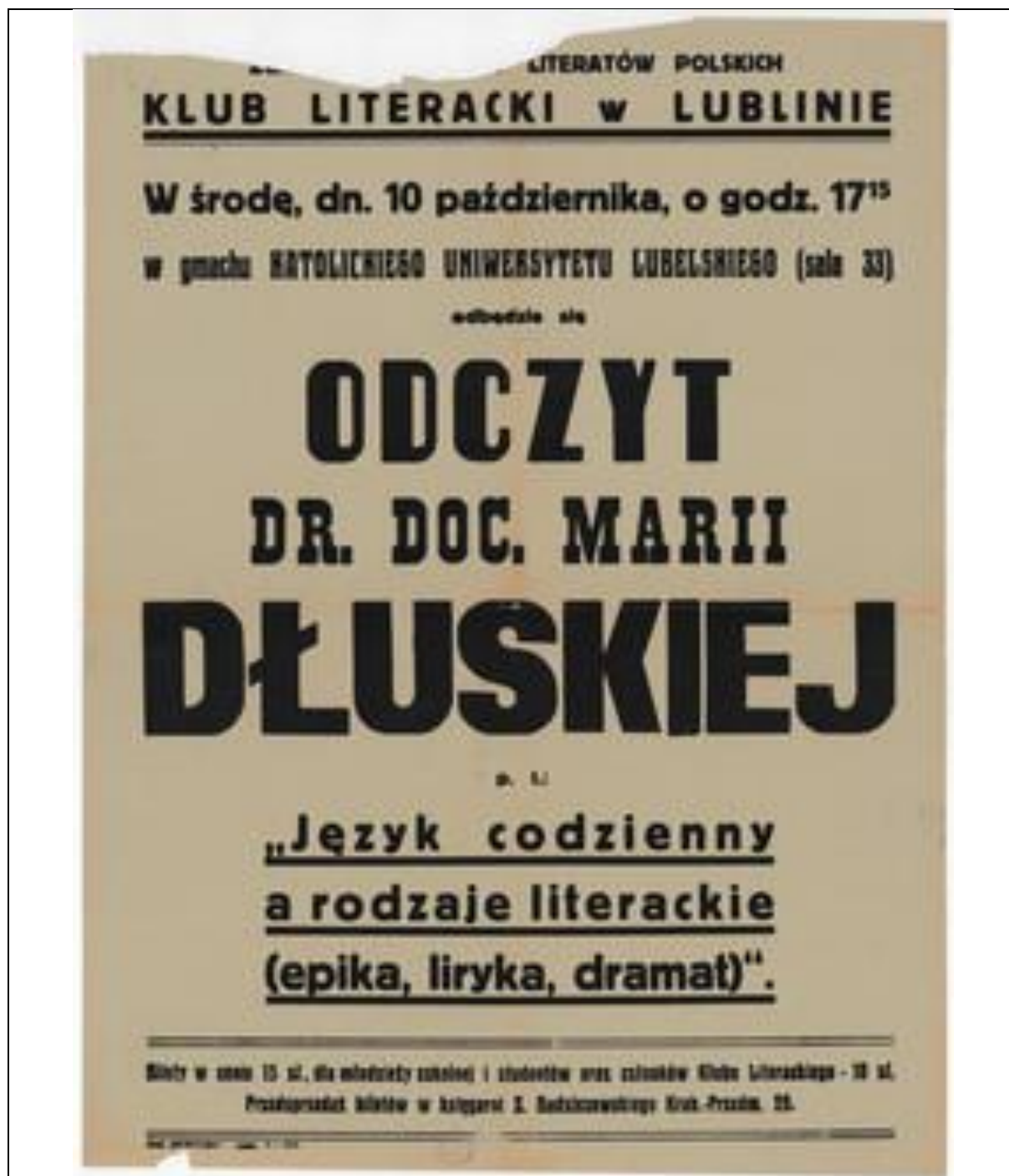

Narodowe Archiwum Cyfrowe

KUL w LUBLINIE

Z Wikipedii (zbieżność nazwisk z inną Bohaterką serii): W 1918r. uzyskała rosyjską maturę, po czym podjęła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim (polonistyka z romanistyką jako kierunkiem dodatkowym). Ukończyła je w 1925 roku. W 1927r. doktoryzowała się pod kierunkiem Ignacego Chrzanowskiego (rozprawa *Charakter polski w świetle literatury XVI wieku*). **Habilitację uzyskała w 1935 we Lwowie** [...]. Od 1935 była **etatowym docentem** w Laboratorium Fonetyki Eksperymentalnej UJK we Lwowie. W latach 1929-1931 przebywała na stypendiach w nowoczesnych laboratoriach fonetyki eksperymentalnej w Pradze, Hamburgu i Paryżu. W styczniu 1939 wyjechała na stypendium do Brukseli i Paryża.

Uwaga: seria omawia **książki** o Bohaterkach, jeśli nie ma książki – o Bohaterce nie pisze się w serii – Ona (MARIA DŁUSKA) nie jest dziś znana – warto by było o Niej napisać książkę!!

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ K. U. L. SOBOTA, dnia 10 maja 1947 r. o godz. 19-ej

Z OKAZJI DNIA K. U. L.

**UROCZYSTY KONCERT MUZYKI POLSKIEJ
NA DZIEDZINCU K. U. L.**

FILHARMONIA LUBELSKA
ZYGMUNT SZCZEPAŃSKI - DYREKTA

IRENA DUBISKA - WYKONK

Biuły w cenie od 10 - 100 zł, do nabycia w Katedrze Z. Duchowności, ul. Krakowska-Przedmieście 25, przy ul. Krakowskiej w Katedrze Uniwersyteckiej.

SEKCJA IMPREZ
Stowarzyszenia „Bratnia Pomoc”
Studentów Katolickiego Uniwersytetu
Lubelskiego

A U L A

4 maja (niedziela) 1947 r.

FIVE O’CLOCK

Dziś tańczymy my,
Za miesiąc tańczą z nami (egzaminy)

CZARNA KAWA. PRODUKCJE ARTYSTYCZNE.

Początek godz. 16:30

Wstęp zł. 150
studenci zł. 80

Koło Prawników Stud. K.U.L.

zawiadamia, że

dnia 27 kwietnia (niedziela) 1947 r.
o godz. 16-ej

odbedzie się

Ogólnopolski Akademicki
**TURNIJ
KRASOMÓWCZY**

W AULI K. U. L. AL. RACŁAWICKIE 14

Wstęp 50 zł.,
studenci i młodzież szkolna 20 zł.

S. p.

Ks. Dr. Idzi Radziszewski

REKTOR I ZAŁOŻYCIEL UNIWERSY-
TETU KATOLICKIEGO W LUBLINIE

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

HAFISZ:

Ks. Dr. MOTR KREMER

Wydawnictwo „Dziennikarzy” Lublin, ul. Piłsudskiego 10, 20-001 Lublin

Ks. dr Idzi Radziszewski to pierwszy rektor KUL, uczelnia okresowo była jego imienia.

KUL w LUBLINIE - obecnie

Do starego budynku dobudowano nowe szklane wejście – kampus przedstawia się uroczo.

Zdjęcia wykonał Stan Zawiślak (eseista).